

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS 2020 M. VASARIO 19 D. NUTARIMO NR. 141 „DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO
(TAP-20-535(2), TAIS 20-10087)

2020-07-13 Nr. NV-1938

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – siekiant įgyvendinti Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą patvirtinti Nevyriausybinių organizacijų fondo nuostatus, šio fondo tarybos institucinę sudėtį bei nustatyti 2021 m. fondui 20 proc. dalį nuo 2019 m. gyventojų paskirtos ne pelno subjektams GPM dalies.

Dabartinė situacija:

- Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme (Įstatymo nauja redakcija įsigaliojo 2020-03-01) numatytas Nevyriausybinių organizacijų fondas (Fondas), kuris sudaromas siekiant kaupti lėšas ir jas paskirstyti nevyriausybiniams organizacijoms (NVO) bei NVO plėtros valstybės politikai formuoti / įgyvendinti (šios lėšos negali sudaryti daugiau nei 20 proc. Fondo lėšų).
- Fondo lėšos gali būti skiriamos:
 - NVO instituciniams gebėjimams stiprinti;
 - Fondo nuostatuose numatytoms NVO veikloms finansuoti šiuose nuostatuose nustatyta tvarka.
- Fondo lėšos sudaromos iš GPM valstybės biudžete liekančios dalies, SADM skiriamų asignavimų ir kt. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžetą, Fondui numatoma Vyriausybės nustatyta GPM dalis, kuri negali būti mažesnė nei 20 proc., skaičiuojant nuo užpraėjusių metų gyventojų paskirtos GPM ne pelno subjektams dalies.
- Fondas administruojamas pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus. Fondą administruoja SADM, lėšos laikomos atskiroje SADM sąskaitoje (jos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą ar naudojamos kitoms reikmėms). Per biudžetinius metus nepanaudotos lėšos lieka sąskaitoje ir naudojamos kitąmet.
- Sprendimus dėl Fondo strateginių programų kryptių ir lėšų skyrimo priima Fondo taryba (ją sudaro 7 nariai: 3 NVO, 3 valstybės institucijų atstovai ir 1 NVO srities mokslininkas). Tarybos institucinę sudėtį socialinės apsaugos ir darbo ministro teikimu 3 m. tvirtina Vyriausybė, personalinę sudėtį – socialinės apsaugos ir darbo ministras. Tarybos sudarymo tvarka, narių kompetencijos reikalavimai nustatomi Fondo nuostatuose.
- Seimas 2020-06-26 priėmė Įstatymo pakeitimus, kuriuose numatyta, kad Fondo tarybos narių (kurie nėra valstybės institucijų ir įstaigų atstovai) darbas apmokamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

- 1) 3 metams patvirtinti Fondo tarybos institucinę sudėtį: 3 NVO atstovai, 3 valstybinių institucijų (SADM, Vidaus reikalų ministerijos, Europos socialinio fondo agentūros) atstovai, 1 NVO srities mokslininkas.
- 2) 2021 m. nustatyti Fondui 20 proc. dalį nuo 2019 m. gyventojų ne pelno subjektams paskirtos GPM dalies.
- 3) Patvirtinti Fondo nuostatus ir juose nustatyti:
 - Dėl Fondo tarybos sudėties socialinės apsaugos ir darbo ministras konsultuojasi su NVO taryba (visuomenine patariamąja institucija, veikiančia prie Vyriausybės) – ši taryba teikia siūlymus ministrui dėl institucinės Fondo tarybos sudėties, o ministras teikia Vyriausybei tvirtinti institucinę Fondo tarybos sudėtį. Vyriausybei patvirtinus institucinę sudėtį, NVO taryba teikia ministrui 3 NVO atstovus ir 1 NVO srities mokslininką, o ministras patvirtina personalinę sudėtį).
 - I Fondo tarybą skiriamas asmuo turi atitikti Valstybės tarnybos įstatyme nustatytus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus ir turėti ne mažiau nei 3 m. patirtį: veiklos NVO srityje, ar bendradarbiavimo su NVO (taikoma valstybės institucijų atstovams), ar mokslinės veiklos, susijusios su NVO (taikoma mokslininkams). Asmuo gali eiti pareigas ne daugiau nei 2 kadencijas iš eilės.
 - Fondo valdymo organas yra Fondo taryba, kuriai pavedama skirstyti Fondo lėšas.

- Fondo tarybos funkcijos: tvirtinti strategines NVO finansavimo kryptis, projektų vertinimo kriterijus / prioritetus; planuoti skiriamas lėšas; nustatyti siektinus priemonių rodiklius; inicijuoti projektų atrankos konkursų skelbimą; periodiškai analizuoti NVO sektoriaus padėtį; užsakyti tyrimus; bendradarbiauti su NVO, valstybės / savivaldybių institucijomis / partneriais kitose valstybėse, kurių veikla prisideda prie pilietinės visuomenės stiprinimo; priimti sprendimus dėl Fondo lėšų pateiktiems projektams skyrimo; svarsto ir tvirtina audituotas metines Fondo veiklos bei finansines ataskaitas ir kt.
- Fondo tarybos pirmininkas kasmet iki kovo 31 d. Vyriausybei teikia audituotas metines Fondo veiklos bei finansines ataskaitas. Šios ataskaitos skelbiamos SADM interneto tinklapyje.
- Pagrindinė Fondo tarybos veiklos forma – posėdžiai (ne rečiau kaip 1 kartą per ketvirtį).
- Fondo administratoriaus (SADM) funkcijos: užtikrinti Fondo tarybos priimtų sprendimų vykdymą; disponuoti Fondo lėšomis ir tvarkyti jas pagal Fondo tarybos sprendimus; teikti siūlymus šiai tarybai dėl NVO finansavimo projektų vertinimo kriterijų / prioritetų; skelbti NVO finansavimo priemones ir organizuoti paraiškų atranką; sudaryti finansavimo sutartis su projektų vykdytojais; atlikti projektų įgyvendinimo priežiūrą; užtikrinti visuomenės informavimą apie Fondo veiklą; skirti sekretorių ir kt.
- Fondo lėšomis finansuojamos NVO veiklos (be įstatyme numatytų), kuriomis: kuriama palanki aplinka pilietinei iniciatyvai plėtoti; žmogaus teisėms užtikrinti; prisidedama prie poveikio klimatui mažinimo. Fondo lėšos NVO plėtros valstybės politikai formuoti / įgyvendinti skiriamos Fondo tarybos sprendimu, siekiant užtikrinti Fondo valdymo / administravimo, tyrimų ar kitų paslaugų užsakymo kaštams padengti. Šios lėšos skiriamos ir Fondo tarybos narių teikiamoms paslaugoms apmokėti socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.

Numatoma nauda – bus sukurtas mechanizmas, kuris padės užtikrinti tvarų NVO institucinių gebėjimų stiprinimo finansavimą, NVO ekspertai dalyvaus priimant sprendimus dėl NVO finansavimo, stiprės NVO sektorius, padedantis užtikrinti didesnę visuomenės aktyvumą svarstant visuomenei svarbius klausimus.

Valstybės biudžeto lėšų poreikis – Fondo veiklai 2021 m. planuojama numatyti apie 2,9 mln. eurų.

Derinimas. Projektas svarstytas 2020-07-07 tarpinstituciniame pasitarime, iš dalies patikslintas įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pateiktas pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programai – įgyvendina Vyriausybės programos (69, 272, 275-280 p.) siekius stiprinti NVO administracinius gebėjimus ir investuoti į šio sektoriaus darbo kokybę, numatyti joms didesnes finansinės paramos galimybes, ieškoti galimybių suformuoti NVO fondą (Pilietinės visuomenės fondą), kuris kasmet būtų finansuojamas iš gyventojų nepaskirtos 2 proc. GPM dalies.

Dalykinio vertinimo išvada. Teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

- 1) Pakartotinai siūlome įvertinti tai, kad Įstatymo nuostatos įpareigoja Vyriausybę nustatyti Fondo, o ne šio fondo tarybos nuostatus, todėl Projekte turėtų būti detaliau aptarta pačio Fondo veikla, susijusi su Fondo lėšų skyrimu, valdymu bei administravimu (analogiškas pastabas dėl siūlymo nustatomą reguliavimą peržiūrėti iš esmės yra pateikusi ir Teisės grupė 2020-07-03 išvadoje Nr. NV-1878).
- 2) Projekto (9 p.) nuostatas dėl Fondo tarybos narių darbo apmokėjimo siūlome suderinti su įstatymų nuostatomis. Nevyriausybių organizacijų plėtros įstatyme numatyta, kad apmokamas šių narių darbas, bet ne jų teikiamos paslaugos; už darbą apmokama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka, o ne lėšos skiriamos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Projekte taip pat neaptartas nuostatų dėl darbo apmokėjimo įsigaliojimas (šios Įstatymo nuostatos įsigalioja 2020-08-01) ir kt. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turi nustatyti konkretų komisijų (tarybų) narių atlygio dydį.
- 3) Svarstyta atsisakyti Projekto 38.4 p. numatyto detalaus Fondo administratoriaus funkcijų, susijusių su projektų administravimu, aprašymo, nes pagal Vyriausybės 2020-02-19 nutarimą Nr. 141, projektų administravimas, vertinimas, lėšų pervedimas ir atsiskaitymas turėtų būti vykdomas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka.
- 4) Teikime pasigendama informacijos apie siūlomas nuostatas dėl Fondo tarybos narių atlygio už darbą bei 2021 m. Fondui nustatomos gyventojų paskirtos GPM dalies ir numatomas tam lėšas (jų poreikį).

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime**, įvertinant Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės ir Teisės grupės pateiktas pastabas bei pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lrv.lt

Daiva Buivydaite-Garbštienė